

nedor: “es pot aprendre a pregar al costat de Jesús? Fins a quin punt cal entendre al peu de la lletra el que diu Jesús? És possible morir amb Ell? És Jesús ‘la veritat?’...”

Per acabar, caldria advertir que pot néixer en alguns comentaristes d’aquest llibre la temptació de menystenir-lo pel fet de tractar-se d’un teòleg laic (casat i amb fills), ja jubilat, i sobre el qual pesa l’acusació d’una doble confessionalitat catòlica i protestant. Però seria una gran injustícia, perquè aquest Jesús de Klaus Berger és una obra de lectura molt recomanable. **—Manel Simó**

Mite, símbol, culte.
Opera Omnia, vol.IX, tom I
Raimon Panikkar
Fragmenta. Barcelona, 2009
520 pàg. 34 €€

Es tracta de diversos escrits de Panikkar, un gran esforç meditatiu *intercultural*, en onades successives, que podrien produir una certa impressió de repetició. Això seria així si fos un text seguit, lineal; però, creiem que estem davant d’aproximacions en un mateix sentit, aplegades al voltant de les tres parts, perfectament connectades: mite, símbol i culte. En ser part de l’*Opera Omnia*, abracen un llarg període de temps, i aquest creiem que és un dels valors del llibre.

La primera part ve a ser el doble de les altres dues, potser perquè és important aclarir una sèrie de pressupòsits, cosa que l’autor fa minuciosament i pas a pas en una primera secció, per passar

després a oferir una lectura detallada de quatre mites fonamentals de la tradició índica, però amb projecció universal (la culpa originant, la condició humana, l’home primordial i l’incest). La segona part proposa també primer uns aclariments previs, per passar després a parlar del símbol del *karman* com a dimensió històrica de l’home, i acabar amb la metàfora intercultural de *la gota d’aigua* o *l’aigua* de la gota. La darrera part presenta i desenvolupa la intuïció que és en el culte on la totalitat de la persona queda implicada en els altres dos elements tractats. Així s’estudia primer la temàtica general del culte, per passar després a proposar alguns criteris útils, fer unes reflexions des del punt de vista filosòfic i unes propostes des del punt de vista teològic.

En la nostra opinió, una lectura *seguida* d’aquesta obra potser no resultaria aconsellable, en especial per a lectors poc avesats. Més aviat és un text per ser llegit i rellegit, interioritzat, ja que no s’adreça tan sols a l’intel·lecte, sinó que demana un bon esforç de *digestió* personal. Excel·lent, el treball editorial de *Fragmenta*. **—Andreu Trilla**

No hay “territorio comanche” para Dios. Accesos a la experiencia cristiana de Dios

F. Javier Vitoria
Ediciones HOAC. Madrid, 2009
212 pàg. 14 €

El possible desconcert que pot provocar el títol d’aquest llibre del teòleg basc F. Javier Vitoria s’esvaeix

de seguida si es recorda que “territori comanche” és una metàfora que ens van deixar aquelles pel·lícules de l’Oest, per significar un espai hostil, on la supervivència és molt problemàtica.

L’autor, per tant, intenta explicar amb aquest títol que “no hi ha territoris humans prohibits per a Déu”. Déu és contemporani dels homes i dones del nostre temps, i es troba implicat en la realitat de la cultura actual i de la situació dels més pobres.

Vitoria parteix d’una convicció: “l’hàbitat natural de Déu són els llocs de destrucció i de mort. És el testimoni molest i literalment furiós del que està passant avui en el nostre món”

Llibre de lectura apassionant i de molta actualitat davant els interrogants que es planteja avui molta gent en relació amb Déu i la seva presència entre nosaltres..

Mitjançant cinc capítols, l’autor desenvolupa una de les idees que ha estat més reiterativa en altres llibres seus: “hem de provocar el pas d’un Déu que és idea, a un Déu que és viu, al qual podem trobar; el pas d’un sentiment religiós més o menys difús, a l’experiència d’una trobada amb Déu. La presència depèn d’Ell; la trobada, de nosaltres i d’Ell. Ell ja hi és present; nosaltres necessitem identificar el seu pas per la nostra història i la nostra pròpia biografia”

Finalment, mereix especial menció una carta que fa d’epíleg del llibre, i en la qual l’autor escriu a una persona-tipus que oscil·la entre la increença i la fe, com tantes avui dia. “Com a teòleg, escriu Vitoria, és bo que em digui a mi mateix que la teologia no és la cartografia de Déu. No tinc mapes que descriguin ‘de pe a pa’ qui o què és Déu. Ni tinc cartes de navegació espirituals que em permetin assegurar al cent per cent l’aventura de la fe, que sempre es desenvolupa entre les ombres que precedeixen a un alba